

LUNDS UNIVERSITET

Medicinska fakulteten

Institutionen för hälsovetenskaper
Arbetsterapeutprogrammet

Examensarbete på kandidatnivå 15 hp
Hösten 2018

Arbetsterapeuters upplevelser av gruppaktiviteters betydelse för delaktighet hos personer med intellektuell funktionsnedsättning - en intervjustudie

Författare: Lina Wessberg & Jessika Lowe

Handledare: Elisabeth Persson

Lunds universitet
Medicinska fakulteten
Arbetsterapeutprogrammet
Box 157, 221 00 LUND

Arbetsterapeuters upplevelser av gruppaktiviteters betydelse för delaktighet hos personer med intellektuell funktionsnedsättning - en intervjustudie

Författare: Lina Wessberg & Jessika Lowe

Handledare: Elisabeth Persson

Examensarbete på kandidatnivå

Hösten 2018

Abstrakt

Bakgrund: Personer med intellektuell funktionsnedsättning har nedsatt kognitiv förmåga vilket kan medföra vissa hinder i vardagen, till exempel svårigheter att ta initiativ till socialt umgänge. Gruppaktiviteters betydelse för personer med intellektuell funktionsnedsättning är ett aktuellt område där få studier är gjorda.

Syfte: Syftet med studien var att undersöka hur arbetsterapeuter upplever att användningen av gruppaktiviteter påverkar personer med intellektuell funktionsnedsättning ur ett delaktighetsperspektiv.

Metod: Studien hade en tvärsnittsdesign och var en kvalitativ intervjustudie med en induktiv ansats. Data analyserades med en kvalitativ innehållsanalys. Semistrukturerade intervjuer utfördes och åtta arbetsterapeuter deltog i studien.

Resultat: Resultatet delades in i tre huvudkategorier: Sociala relationer, Arbetssätt och Individuell utveckling. Studien visar att gruppaktiviteter kan gynna personer med intellektuell funktionsnedsättning och kan bidra till ökad delaktighet både i gruppen och i det dagliga livet. Arbetsterapeuternas tydligaste arbetsuppgifter var att skapa struktur, anpassa och stödja deltagarna i aktiviteter.

Slutsats: Studien synliggör gruppaktiviteters betydelse för målgruppens välmående och delaktighet.

Nyckelord

Arbetsterapi, delaktighetsperspektiv, gruppaktivitet, intellektuell funktionsnedsättning

Lunds universitet
Medicinska fakulteten
Arbetsterapeutprogrammet
Box 157, 221 00 LUND

Occupational therapists experiences of the value group activities has on participation for people with intellectual disabilities - an interview study

Authors: Lina Wessberg & Jessika Lowe

Supervisor: Elisabeth Persson

Bachelor thesis

Autumn 2018

Abstract

Background: People with intellectual disabilities have reduced cognitive ability which can cause certain obstacles in everyday life, such as difficulties initiating social interaction. There are few studies done on what impact group activities has on people with intellectual disabilities.

Aim: The aim of the study was to investigate how occupational therapists find that the use of group activities affects people with intellectual disabilities from a participation perspective.

Methods: The study had a cross-sectional design and was a qualitative interview study with an inductive approach. Data were analyzed with a qualitative content analysis. The interviews were semi-structured and eight occupational therapists participated.

Results: The results were divided into three main categories: social relationships, working methods and individual development and learning. The study showed that group activities had a positive impact on people with intellectual disabilities. It also contributed towards increased participation both within the group and in their daily life. The most obvious work tasks performed by occupational therapists were to create structure, adapt and support the participants in activities.

Conclusion: This study highlights the importance group activities have on people with intellectual disabilities when it comes to well-being and participation.

Keywords

Occupational therapy, participation perspective, group activity, intellectual disability

Department of Health Science
Occupational Therapy Program
Box 157, 221 00 LUND

Tack!

Författarna vill tacka informanterna i studien för er medverkan och att ni delat med er av era upplevelser som hjälpt oss samla in data till vår studie.

Vi vill även tacka vår handledare Elisabeth Persson för all tid, vägledning och stöd vi fått under hela processen.

Innehållsförteckning

Inledning	1
Bakgrund	1
Arbetsterapi.....	1
Delaktighet	3
Gruppaktiviteter	3
Intellektuell funktionsnedsättning	4
Daglig verksamhet och Vuxenhabilitering	5
Sammanfattande problemformulering	6
Syfte	6
Frågeställningar	6
Metod	6
Design.....	7
Urval.....	7
Procedur	8
Datainsamling	8
Dataanalys.....	9
Forskningsetiska överväganden	11
Resultat	11
Sociala relationer hos deltagarna.....	12
Arbetsätt	13
Individuell utveckling och lärande.....	14
Diskussion	15
Resultatdiskussion	15
Metoddiskussion.....	19
Slutsats	22
Referenslista	24
Bilaga 1	27
Bilaga 2.....	28
Bilaga 3.....	29
Bilaga 4.....	30

Inledning

Personer med intellektuell funktionsnedsättning har nedsatt kognitiv förmåga vilket kan medföra vissa hinder i vardagen. Ett hinder kan vara svårigheter att ta initiativ till socialt umgänge med andra vilket kan leda till social isolering. Om personer med intellektuell funktionsnedsättning får adekvat stöd i miljön kan det bidra till ökad delaktighet (Kielhofner, 2012). Adekvat stöd kan innebära både socialt stöd som muntliga instruktioner men även fysiskt stöd som hjälp eller anpassade aktiviteter för personens behov (Kielhofner, 2012). Enligt Sveriges Arbetsterapeuter (2012) är grundantaganden inom arbetsterapi att en person är aktiv och utvecklingsbar. Aktivitet och delaktighet kan bidra till att hälsan påverkas positivt ifall aktiviteten är meningsfull och ger ett positivt värde för personen. Arbetsterapeuter kan bland annat ha till uppgift att främja förmågor samt skapa förutsättningar för aktivitet och delaktighet hos personer (Sveriges arbetsterapeuter, 2012). Daglig verksamhet inom kommunen och vuxenhabiliteringen inom regionen är de verksamheter som författarna valt att vända sig till för att hitta informanter till denna studie. Dessa verksamheter vänder sig bland annat till personer med intellektuell funktionsnedsättning som är den målgrupp författarna valt att undersöka och vilken inverkan gruppaktiviteter kan ha. Inom dessa verksamheter finns det ofta möjlighet till gruppaktiviteter vilket kan vara ett område som målgruppen behöver extra stöd vid. Hur gruppaktiviteter påverkar personer med intellektuell funktionsnedsättning ur ett delaktighetsperspektiv är ett område det inte finns mycket forskning kring, och det är även begränsat med tidigare studier gjorda på just gruppaktiviteter för målgruppen. Av dessa anledningar ansåg författarna att det var ett intressant ämne att fördjupa sig i.

Bakgrund

Arbetsterapi

Enligt Jarman (2014) fick arbetsterapin sitt namn både från intresset för aktivitet och dess användning av aktivitet för att främja hälsa och välmående i det vardagliga livet. Arbetsterapi bygger på synen att hälsa och välbefinnande främjas genom att en person är aktiv, engagerad och delaktig i dagliga aktiviteter (Molineux, 2010). Arbetsterapeuter såg att personer upplever och bibehåller sin hälsa och sitt välmående lättare genom att vara involverade i någonting som känns meningsfullt. Ett mål inom

arbetsterapi är att försöka identifiera aktiviteter som är meningsfulla och som hjälper personer att utveckla färdigheter för att klara av det vardagliga livet bättre trots sjukdom eller funktionsnedsättning (Jarman, 2014).

Model of Human Occupation (MOHO) är en arbetsterapeutisk modell som är aktivitetsfokuserad, klientcentrerad, holistisk och evidensbaserad, och den kan användas på alla personer. Syftet med MOHO är att förbättra kunskapen både inom arbetsterapi och synen på funktionsnedsättning genom förståelse för personens motivation, livsstil och den miljömässiga kontexten. MOHO fokuserar på tre huvudkomponenter: person (viljekraft, vanebildning och utförandekapacitet som syftar till hur och varför en aktivitet utförs), miljö (påverkar utförandet av aktivitet beroende på var man befinner sig) och aktivitet (det faktiska görandet). Samspelet mellan person, aktivitet och miljö i människors liv skapas genom samverkan mellan vanor, roller, uppfattning om den egna förmågan, utförandekapacitet, värderingar, intressen och miljöförhållanden (Kielhofner, 2012). Alla har rätt till aktivitet vilket kan utesluta utanförskap, och alla har rätten till att välja att utföra aktiviteter som bidrar till utveckling och hälsa på ett individuellt plan. Att personer utför aktiviteter som de tycker är roliga, viktiga, engagerande eller nödvändiga stärker deras identitet, samt att det ger utvecklingsmöjligheter och ökad social tillhörighet. På samma sätt kan aktivitet bidra till ohälsa om aktiviteterna anses tråkiga och meningslösa vilket kan göra att personen blir oengagerad (Sveriges arbetsterapeuter, 2018).

Aktivitetsbalans kan ge individuell tillfredsställelse av aktiviteter, där energi och tid fördelas på ett sätt som bidrar till ett gott välmående. Aktiviteterna bör även vara på en nivå där personens värderingar och kompetens överensstämmer med vad som förväntas av en i aktiviteten så ett engagemang skapas. En god aktivitetsbalans kan optimera en persons aktivitetsutförande och öka den upplevda hälsan (Eklund & Argentzell, 2016). Aktivitetsbaserad arbetsterapi är ett begrepp som nyligen har fått mycket uppmärksamhet (Shea & Jackson, 2015). Aktivitetsbaserad arbetsterapi innebär att man har ett klientcentrerat synsätt och aktiviteter bestäms utefter betydelsen för personen de berör och stödjer personens intressen, behov, hälsa och delaktighet i det dagliga livet. Delaktighet och deltagande i aktivitet är betydelsefullt för alla personer vilket en aktivitetsbaserad arbetsterapi främjar (Schindler, 2010). Att träna personer i naturliga aktiviteter underlättar när det kommer till roller och att förstå sig på samhället och hur det fungerar. Aktivitetsbaserad arbetsterapi kan även bidra till ökat välmående (Shea & Jackson, 2015).

Delaktighet

Aktivitet och delaktighet skapar struktur, identitet och mening i personers liv och är centrala begrepp inom arbetsterapi (Tunestad, 2013). Enligt Wilcock och Hocking (2015) är definitionen av delaktighet en kombination av aktivitet och deltagande. En person har ett medfött behov att engagera sig för både överlevnad och hälsa. Att utföra aktiviteter tillsammans med andra och att delta i samhället kan göra att personer känner sig inkluderade i ett sammanhang och bidrar till en identitet (Wilcock & Hocking, 2015). Identitet är en viktig faktor för att känna tillhörighet vilket i sin tur främjar välmåendet. Att bli accepterad och veta att man tillhör någonting större än jaget är starkt kopplat till att passa in - att känna sig inkluderad och bekväm. Det i sig påverkar social och psykisk hälsa genom att personer känner stöd och trygghet. Aktiviteter som främjar kontakt med andra personer kan vara en bas för välmående både fysiskt och psykiskt, precis som att bli isolerad, utesluten och ensam ofta påverkar hälsan negativt (Wilcock & Hocking, 2015).

Gruppaktiviteter

En anpassad aktivitet som utförs i grupp kan öka möjligheter för personer med intellektuell funktionsnedsättning så de kan uppmärksamma sina styrkor och lära sig nya strategier för att kompensera för de hinder som en funktionsnedsättning ger och därmed öka deras självständighet. Det kan även minska känslan av ensamhet och känslomässig isolering. En aktivitetsgrupp kan bestå av 3-4 personer men vanligast är 7-10 personer där en eller flera terapeuter leder aktiviteten. Gruppaktiviteter kan vara varierande när det gäller vilken aktivitet som utförs och hur gruppen är sammansatt (Reddy, 2014). Val av aktivitet ska styras av samtliga deltagares behov av utveckling då det är viktigt att ett samband finns mellan gruppaktiviteten och varje enskild deltagares mål. Aktiviteter kan variera beroende på verksamhetens möjligheter till aktivitet och de intressen och preferenser deltagarna har uttryckt (Cole, 2012). Variation av aktiviteter kan öka deltagandet och ge personerna verktyg för att utvecklas och strategier att använda i livet i övrigt (Reddy, 2014). En aktivitetsgrupp ska vara anpassad till att matcha deltagarnas nivå av förståelse och insikt, och terapeuterna bör därför främja bästa möjliga delaktighet. Klientcentrerade aktivitetsgrupper kan erbjuda ett strukturerat sätt att främja deltagarnas sätt att uttrycka sig på, medvetenhet om val och självständighet (Cole, 2012). En optimal gruppaktivitet utförs i ett rum med bra miljöfaktorer och det ska finnas ett strukturerat schema av sessionen samt att gruppleddaren upprepar schemats struktur flertalet gånger under sessionen.

Det finns inga gruppinterventioner som är utvecklade specifikt för personer med intellektuell funktionsnedsättning. Däremot finns det gruppinterventioner som är utvecklade för andra målgrupper och där arbetsterapeuter kan arbeta som gruppleddare. En gruppintervention inom arbetsterapi är vardag i balans (VIB) där personer med svårigheter i vardagsaktiviteter, försämrad livskvalitet och svårigheter med att återhämta sig får möjlighet att lära sig om aktivitetsbalans och få stöd och verktyg till att hantera vardagen, samt lära sig hur deras aktivitetsmönster påverkar det dagliga livet. VIB fokuserar även på kamratstöd, daglig sysselsättning, meningsfullheten av aktiviteter samt generell återhämtning. Syftet med åtgärden är att ge ett aktivt vardagsliv med sociala kontakter och en fungerande vardagsstruktur (Eklund, Tjörnstrand, Sandlund & Argentzell, 2017). Redesigning Daily Occupations (ReDO) är en annan gruppintervention där arbetsterapeuter är gruppleddare. ReDO kan användas för alla personer som är i behov av och vill göra förändringar i sitt liv för att vardagen ska fungera bättre i sin helhet och när den upplevda hälsan kan förbättras med fokus på både hemliv och arbete (Erlandsson, 2013). Deltagarna ges möjlighet att kartlägga och förändra sin vardag och syftet med interventionen är att deltagarna ska kunna förändra sin aktivitetsbalans på ett positivt sätt. Detta kan bidra till minskad stress och oro i det dagliga livet. Det kan även göra personer mer medvetna om sina aktiviteter och hur deras tid spenderas över dagen (Wästberg, Erlandsson & Eklund, 2013).

Ha koll är ytterligare ett interventionsprogram som arbetsterapeuter är gruppleddare i. Ha koll inriktar sig på tidshantering och organisationsförmåga vilket är en fördel för bra aktivitetsförmåga (White, 2016). Att kunna hantera sin tid bidrar till ökad aktivitetsbalans. Denna intervention kan tillämpas på olika målgrupper, till exempel för personer med intellektuell funktionsnedsättning. Under interventionen varvas praktiska övningar, både enskilt och i grupp, tillsammans med teori. Deltagarna lär sig att använda kalender och att använda olika strategier för att förbättra både tidshantering och organisationsförmåga (White, 2016).

Intellektuell funktionsnedsättning

Ungefär en av hundra personer i Sverige har en intellektuell funktionsnedsättning (Tuominen, 2016). Att ha en intellektuell funktionsnedsättning innebär att den biologiska utvecklingen har störts under antingen fosterstadiet eller barnets första levnadsår (Gotthard, 2004). Enligt American Psychiatric Association (2014) innebär intellektuell funktionsnedsättning att man har en avvikelse i sin utveckling som medför en nedsatt förmåga inom åtminstone två av områdena; kognition, social förmåga samt praktisk förmåga att utföra aktiviteter (American Psychiatric Association, 2014). Dessa begränsningar påverkar ofta vardagslivet för personer med intellektuell funktionsnedsättning. Begreppet kognition syftar på tänkandet och hur information inhämtas till hjärnan och hur

informationen sedan kategoriseras i hjärnan. Personer med intellektuell funktionsnedsättning har ofta svårt att ta in flera sinnesintryck samtidigt. Begreppet intellektuell funktionsnedsättning säger däremot ingenting om omfattningen av de svårigheter som en individ har (Gotthard, 2004).

Intellektuell funktionsnedsättning kan medföra svårigheter med att dra slutsatser, att tänka abstrakt, att planera och att lösa problem. Personer med intellektuell funktionsnedsättning kan även ha svårt med kommunikation, att delta i sociala sammanhang, självständighet och delaktighet i vardagen (American Psychiatric Association, 2014). Det finns tre nivåer av intellektuell funktionsnedsättning - lindrig, måttlig och svår. Lindrig intellektuell funktionsnedsättning innebär att man själv klarar det mesta och endast behöver hjälp med vissa praktiska saker, till exempel att sköta sin ekonomi. Måttlig intellektuell funktionsnedsättning innebär att man oftast kan tala och förstå enklare saker som har med vardagslivet att göra, men att man kan behöva mer hjälp och stöd med till exempel matlagning och att passa tider. Svår intellektuell funktionsnedsättning innebär att man inte kan tala utan uttrycker sig fysiskt med kroppsligt uttryck genom gester och rörelser (Tuominen, 2016).

Personer med intellektuell funktionsnedsättning uppges leva mer socialt isolerade och de kan även ha sämre livskvalitet samt uppleva sämre fysisk och psykisk hälsa än personer utan en intellektuell funktionsnedsättning (Gustavsson & Starke, 2016). De har svårare att skapa sociala kontakter och interagera socialt då de oftast har färre sociala aktiviteter i vardagen (Gustavsson & Starke, 2016). En studie har visat att målgruppen spenderar mycket tid med att utföra aktiviteter i hemmet, ofta passiva aktiviteter, och att de oftast utförs i ensamhet (Badia, Orgaz, Verdugo & Ullan 2013). Deltagande i gruppaktiviteter kan gynna delaktighet i samhället för målgruppen. Aktiviteterna kan även bidra till att utveckla adaptiva färdigheter, vilket är vardagliga färdigheter i samhällslivet, exempelvis delta i sociala sammanhang. Även att bilda sociala roller. Studier visar även att personer med intellektuell funktionsnedsättning som har nära kontakt med sin familj är mer engagerade i samhället och har fler sociala aktiviteter (Badia, Orgaz, Verdugo & Ullan 2013).

Daglig verksamhet och Vuxenhabilitering

Daglig verksamhet finns för de personer i yrkesverksam ålder som inte arbetar eller utbildar sig enligt lagen om stöd och service för vissa funktionshindrade (LSS). Insatsen omfattar personer med utvecklingsstörning, autism eller autismliknande tillstånd samt personer med betydande och bestående begåvningsmässigt funktionshinder efter hjärnskada i vuxen ålder som uppstått på grund av yttre våld eller kroppslig sjukdom (Socialstyrelsen, u.å). Daglig verksamhet kan erbjuda aktiviteter i habiliteringssyfte men även produktionsinriktade aktiviteter. Den dagliga verksamheten bör anpassas efter personens behov, förutsättningar samt intressen (Lagen om stöd och service för

vissa funktionshindrade [LSS], SFS 1993:387). Enligt LSS bör målen hos individerna på daglig verksamhet inrikta sig på att främja jämlikhet i levnadsvillkor, ge personen ökad delaktighet i samhällslivet samt ge personen möjlighet till att leva som andra. På daglig verksamhet bör brukaren ges möjlighet att öva sin sociala förmåga tillsammans med andra samtidigt som det bör finnas möjlighet till träning och skapande verksamhet (Bergstrand, 2007). Vuxenhabiliteringen ger insatser till personer med medfödd eller tidig uppkomst av funktionsnedsättning. Insatserna grundar sig i personens behov och förutsättningar. Insatserna ska syfta till att utveckla, alternativt bibehålla bästa möjliga funktionsförmåga och möjliggöra ett självständigt liv samt ett aktivt deltagande i samhället (Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om samordning av insatser för habilitering och rehabilitering, 2018).

Sammanfattande problemformulering

Eftersom delaktighet är en viktig aspekt för främjandet av hälsa och välmående (Wilcock & Hocking, 2015) är detta något som författarna ville undersöka djupare genom att intervjua arbetsterapeuter om deras upplevelser av hur gruppaktiviteter påverkar personer med intellektuell funktionsnedsättning och deras delaktighet.

Syfte

Syftet med studien var att undersöka hur arbetsterapeuter upplever att användningen av gruppaktiviteter påverkar personer med intellektuell funktionsnedsättning ur ett delaktighetsperspektiv.

Frågeställningar

Hur arbetar arbetsterapeuter med gruppaktiviteter utifrån olika personers behov och grad av delaktighet?

Hur tänker arbetsterapeuter kring gruppaktiviteters inverkan på delaktighet?

Hur upplevs gruppaktiviteterna påverka deltagarna både kortsiktigt och långsiktigt?

Metod

Design

Studien hade en tvärsnittsdesign och var en kvalitativ intervjustudie med en induktiv ansats. Den induktiva ansatsen innebär att fakta har eftersökts och processen gav möjlighet till att utforska ämnet utifrån ett öppet förhållningssätt. I en studie med tvärsnittsdesign utförs en intervju vid ett tillfälle utan återkoppling, som ger en bild av verkligheten som den är här och nu (Kristensson, 2014). Författarna valde att utföra en kvalitativ intervjustudie eftersom syftet med studien var att undersöka arbetsterapeuters upplevelser och författarna ansåg att en kvalitativ studie skulle fånga upplevelserna mer utförligt.

Urval

Inklusionskriterierna begränsades till legitimerade arbetsterapeuter med erfarenheter av att arbeta med personer som har en intellektuell funktionsnedsättning och gruppaktiviteter. Ett exklusionskriterie var arbetsterapeuter som har arbetat med personer som har en intellektuell funktionsnedsättning mindre än 6 månader eftersom författarna undersöker deras upplevelser. Variation vad gäller arbetsplats eftersträvades i urvalet för att få olika upplevelser och erfarenheter. Därav eftersöktes arbetsterapeuter på både daglig verksamhet och vuxenhabiliteringar i södra Sverige genom ett avsiktligt urval eftersom deltagarna rekryterades genom bedömningen att de var relevanta för studien. Det var även ett typiskt urval vilket betyder att deltagarna valdes utifrån att de var relevanta för undersökningens syfte (Kristensson, 2014).

Tabell 1: Information om studieinformanter

<i>Informanter</i>	<i>Ålder</i>	<i>Kön</i>	<i>Antal år inom verksamheten</i>	<i>Antal år som färdig arbetsterapeut</i>
D1	39 År	Kvinna	15 År Daglig verksamhet	17 År
D2	54 År	Kvinna	30 År Daglig verksamhet	33 År
D3	50 År	Kvinna	7 År Vuxenhabilitering	13 År

D4	39 År	Kvinna	8 År Daglig verksamhet	10 År
D5	48 År	Kvinna	8 År Vuxenhabilitering	13 År
D6	48 År	Kvinna	20 År Daglig verksamhet	25 År
D7	33 År	Kvinna	6 År Daglig verksamhet	8 År
D8	42 År	Kvinna	8 År Vuxenhabilitering	18 År

Procedur

Kontakt med verksamhetschefer på vuxenhabiliteringar inom regionen och dagliga verksamheter inom kommunerna i södra Sverige skedde som mellanhand där ett introduktionsbrev (bilaga 1) skickades ut via mail till verksamhetscheferna. Sedan tog antingen författarna kontakt med de arbetsterapeuter som verksamhetscheferna föreslagit eller så vidarebefordrade verksamhetscheferna brevet till arbetsterapeuter som sedan tog kontakt med författarna. Därefter skickades ett informationsbrev (bilaga 2) ut till arbetsterapeuterna med information om studiens syfte, bakgrund, informanternas tillåtelse till att spela in intervjun samt hur insamlad data och personinformation hanteras i studien. Innan intervjun utfördes så skrev informanterna under en samtyckesblankett (bilaga 3) på plats för att godkänna medverkan innan intervjuerna startade. Efter intervjun fyllde informanterna i en kompletterande blankett med personlig information (tabell 1) relevant för studien.

Datainsamling

Det empiriska materialet samlades in genom semistrukturerade intervjuer. Det innebar att författarna ställde öppna frågor utifrån en intervjuguide (bilaga 4). Frågorna som syftade till att ge svar på studiens syfte. Eftersom författarna valde att utföra semistrukturerade intervjuer med egenkonstruerade frågor grundade sig frågorna ej i någon modell eller teori. Informanternas upplevelser efterfrågades och de fick möjlighet till att uttrycka sig, samtidigt som det fanns plats för

författarna att ställa individuella följdfrågor beroende på hur intervjun utformade sig. Detta för att besvara syftet genom att få informanternas personliga svar. Intervjuerna tog mellan 30-40 minuter och utspelade sig på informanternas respektive arbetsplatser. Författarna valde att dela upp intervjuerna och genomförde fyra intervjuer var. Ingen provintervju genomfördes då författarna hade planerat att provintervjua arbetsterapeuter på någon av verksamheterna som var aktuella för studiens syfte. På grund av brist på studiedeltagare så kunde provintervjun inte ske då författarna hade svårt att hitta tillräckligt många informanter.

Dataanalys

När intervjuerna utförts analyserades all insamlad data utifrån en manifest kvalitativ innehållsanalys i enlighet med Graneheim och Lundman (2012). En manifest innehållsanalys fokuserar på det synliga i innehållet vilket är det man kan utläsa tydligt av innehållet i intervjuerna. De beskriver att transkriberad data först ska läsas igenom för att få ett sammanhang därefter ska den information som anses viktig väljas ut och bearbetas i flera olika steg. I detta skede i processen för innehållsanalys identifieras ord, fraser och uttryck som svarar på studiens syfte genom att meningsbärande enheter markeras och sedan kondenseras till koder (korta beskrivningar av innehållet) och dessa analyseras sedan för att leta efter och identifiera mönster, likheter och skillnader i texten utan att tolka det som sagts.

Författarna transkriberade all data som spelats in ord för ord vilket innebar att författarna skrev ner hela intervjun ordagrant. En författare transkriberade och läste igenom intervjun för att sedan skicka intervjun till den andra författaren som också lyssnade igenom den och läste transkriberingen. Det gav möjlighet till förbättring av transkriberingen på så sätt att eventuella missar kunde korrigeras av den andra författaren.

Efter transkriberingen markerade författarna alla viktiga meningar med en färg. Här valdes alltså meningsbärande enheter som var kopplade till syftet ut, det var enskilda meningar eller längre stycken. När meningsbärande enheter som kunde relateras till syftet valts ut kondenserades dessa vilket innebär att texten förkortades men att det centrala i innehållet kvarstår. Nästa steg var att kondensera de meningsbärande enheterna till koder som är kortare beskrivningar av innehållet i texterna. I detta steg kodade författarna var för sig, för att sedan jämföra sina kodningar. Här efter så sorterade författarna in koderna i underkategorier genom att liknande koder hamnade under samma underkategori. Författarna använde sig av en tabell till varje intervju för att samla meningsbärande

enheter, kondenserade enheter, kodning, underkategorier samt kategorier (se exempel i tabell 2). Därefter valdes namn på huvudkategorierna så att underkategorier med liknande innehåll sorterades in i en huvudkategori. I tabell 3 visas vilka tre huvudkategorier som de nio underkategorierna sorterats in under. Enligt Graneheim och Lundman (2012) får man en bredare syn och studiens trovärdighet ökar ytterligare ifall författarna genomför kodningen och sorteringen av koder i underkategorier var och en för sig, för att sedan enas om en slutlig tolkning genom diskussion.

När författarna gick igenom resultatet gjordes vissa grammatiska ändringar i något citat för att få ett bättre flyt i texten. När kategorierna växt fram och deltagarnas citat analyserats och valts ut jämfördes de med varandra för att se vilka citat som var mest lämpliga att redovisa i underkategorierna i studien. Citat från alla åtta informanterna togs med i resultatdelen. För att ta hänsyn till konfidentialiteten gentemot informanterna så framgick inte vilken enskild informant som de olika citaten är hämtade ifrån. Detta för att uppfylla konfidentialitetskravet. Författarna valde även att inte uppge vilka aktiviteter som de olika verksamheterna erbjöd eftersom vissa verksamheters aktiviteter var så specifika att risk finns för att specifika verksamheter i så fall skulle kunna urskiljas.

Tabell 2: Exempel på innehållsanalys

<i>Meningsbärande enheter</i>	<i>Kondenserad enhet</i>	<i>Kod</i>	<i>Underkategori</i>	<i>Kategori</i>
Vi har exempel på ett par stycken som har funnit varandra här och träffas även på fritiden.	Funnit varandra, träffas på fritiden	Funnit och träffas	Vänskap	Sociala relationer hos deltagarna
Men många gånger innan vi strukturerade upp verksamheten så hade vi lite mer ostrukturerade grupper och då förberedde man inte lika mycket. Då stod man och tog fram material och allting under tiden deltagarna satt och väntade, och det blev stökigt i rummet, och det tog lång tid innan man kom igång. Och fick mycket mindre gjort. Och det skapar ju en oro i gruppen, när man inte riktigt har koll. Så där lär man sig vikten av att planering är A och O i en gruppaktivitet.	Ostrukturerade grupper, förberedde inte lika mycket, stökigt i rummet, lång tid innan man kom igång, mindre gjort, oro i gruppen, planering A och O i gruppaktivitet	Ostruktur, oroligt i grupp, planering är viktigt	Gruppaktivitetens struktur	Arbetsätt
Sen att de får möjlighet att delge varandra, asså att de kommer med egna erfarenheter och då får de den här känslan av att vara kompetent	Delge varandra, egna erfarenheter, känslan av att vara kompetent	Delge egna erfarenheter, känsla av kompetens	Deltagarnas erfarenheter	Individuell utveckling och lärande

Forskningsetiska överväganden

De forskningsetiska principerna följs i studien och fyra allmänna krav efterföljs: informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet och nyttjandekravet (Vetenskapsrådet, 2002). Informationskravet innebär att samtliga informanter och enhetschefer fick ett informationsbrev som gav informanterna bakgrundsinformation och syftet med studien, samt även att det var frivilligt att avbryta när som helst under hela processen. I informationsbrevet stod även hur informationen hanterades, hur inspelningen gick till, förvarades och att det raderades efter transkribering. Samtyckeskravet uppfylldes genom att informanterna gavs möjlighet att själva bestämma om sin medverkan, och en samtyckesblankett skickades med till dem (Vetenskapsrådet, 2002). Konfidentialitetskravet innebär att personerna avidentifierades - att varken namn eller plats avslöjades i transkriberingen eller i studien. Information om vad vuxenhabilitering och daglig verksamhet är uppgavs i studiens bakgrund men vidare information om de specifika verksamheterna författarna intervjuade uppgavs ej. Nyttjandekravet innebär att informationen informanterna gav endast användes till att besvara studiens syfte (Vetenskapsrådet, 2002).

Resultat

Analysen av intervjuerna resulterade i tre kategorier med tre underkategorier vardera (tabell 3). Dessa kategorier visade informanternas syn på gruppaktiviteter, hur de arbetade med gruppaktiviteter samt hur de beskrev att deltagarna upplevde gruppaktiviteter. Informanterna gav exempel på faktorer som underlättade gruppaktiviteter såväl som försvårade dessa. De berättade även vilken betydelse som de upplevde att gruppaktiviteter kunde ha på deltagarna både i verksamheten men också för deltagarnas dagliga liv utanför verksamheten.

Tabell 3: Kategorier och underkategorier som bildats

<i>Sociala relationer hos deltagarna</i>	<i>Arbetsätt</i>	<i>Individuell utveckling och lärande</i>
Gemenskap	Gruppaktivitetens struktur	Deltagarnas erfarenheter
Vänskap	Anpassning	Träna färdigheter

Sociala relationer hos deltagarna

Informanterna beskrev att sociala relationer hos deltagarna utvecklades i verksamheterna där deltagarna kände en gemenskap, fick möjlighet till nya vänner samt att de uttryckt att gruppaktiviteterna motverkar känslan av ensamhet.

Gemenskap

Samtliga informanter i studien uttryckte att gemenskap var någonting som verksamheterna bidrog till att få personer med intellektuell funktionsnedsättning att känna. Oavsett om deltagarna i gruppen tog mycket plats eller inte, så trodde informanterna att deltagarna kände gemenskap, vissa kanske bara av att medverka i gruppen. Även att träffa andra personer med liknande intressen och svårigheter kunde bidra till en känsla av gemenskap menade informanterna.

”Hur dem har tyckt att det har varit, kul och givande eller så, det dem har uttryckt har nog varit själva att få träffa andra och höra andra berätta om sina... eller bara känna gemenskap att det har varit viktigt.”

Vänskap

Att vänskapsrelationer bildas på verksamheterna uppgav samtliga informanter i studien och de menade på att deltagarna får en ökad vänskapskrets. Flera av deltagarna i grupperna är vänner även på fritiden och umgås genom att till exempel äta middag eller gå på bio tillsammans. Det kan även vara att de sociala kontakterna förbättras då deltagarna tränar sina sociala färdigheter i verksamheterna för att sedan kunna använda färdigheterna för att skapa vänskapsrelationer på fritiden uttryckte några informanter.

”... så till vidare att ibland knyts det ju sociala kontakter här. De blir vänner och då känns det ju jättefint...”

Att inte vara ensam

Vissa informanter uttryckte även att gruppverksamheten kan motverka känslan av att vara ensam och kan hjälpa personer att förstå sig på sina problem. De kan gynna deltagarna i att stödja varandra i situationer som missförstått. Att prata om problem och missförstånd som flera uppgett och att kunna berätta för varandra hur man har löst det problemet. Deltagarna i gruppen stärker,

uppmuntrar och hjälper varandra, menade informanterna på. Gruppverksamheterna gav även deltagarna känslan att det finns fler som "mig" och att man kände tillhörighet i gruppen.

"De kände liksom sig en tillhörighet i gruppen, det var nog deras första vinst tror jag, att få berätta lite om missförstånd och varför misstolkas man och... på arbetsplatser."

Arbetssätt

Samtliga informanter uppgav att gruppaktivitetens struktur var någonting de arbetade mycket med, samtidigt som även anpassning av uppgifter och stöd i aktiviteten var viktigt för att få en välfungerande grupp och att deltagarnas självständighet och välmående kom i fokus.

Struktur

Samtliga informanter pratade om struktur och att det är något som de ansåg var viktigt för att få en trygg och välfungerande grupp. Informanterna berättade även att de upplevde att detta gav personerna i gruppen ett lugn och det gjorde så gruppen hade både mindre konflikter, men också mindre oro. Informanterna menade både att struktur över dagen, men även struktur i den specifika gruppaktiviteten var väldigt viktigt. Om strukturen i aktiviteten förändrades så var det viktigt att förklara varför, då tydlighet behövdes för att hålla gruppen lugn.

"Ja asså det är ju att jobba med struktur och tydlighet. Att de har ett tydligt schema så dem vet vad dem ska göra under dagen. Och kanske kan påbörja en arbetsuppgift själv."

Anpassning

Ytterligare en underkategori som växte fram var anpassning. Vissa informanter delgav att det var viktigt att anpassa aktiviteten till varje enskild person även fast det är en grupp. Både att anpassa informationen till deltagarnas nivå, men även arbetsuppgifterna. Informationen behövde tydliggöras och anpassas på ett sätt som gjorde att deltagarna förstod sina uppgifter. Samtliga informanter uppgav att de arbetade med anpassning för att främja deltagarnas självständighet. Informanterna menade även på att uppgifterna behövde hålla en nivå som var lagom utmanande för den specifika personen.

"... handledare förbereder arbetsuppgiften. Förenklar beställningsformulär, skriver storlek, antal och så vidare. Anpassat till varje brukares nivå..."

Stöd i aktivitet

Stöd i aktiviteten menade informanterna var en stor del av deras uppgift. Informanterna uttryckte att det handlade mycket om aktivitetsbalans och dagsform, och att det var deras uppgift att se till att deltagarna fick det stödet som de behövde för dagen. Informanterna berättade även att fråga deltagarna, att bekräfta dem i aktiviteterna och att ge dem feedback i utförandet var viktigt för deltagarnas känsla av välmående.

”... så märker man rätt så tydligt och när man jobbar så som vi gör så på något sätt så gör man en bedömning från det att personen kliver över tröskeln på morgonen tills det att de går hem, och hela tiden liksom försöker att hitta bästa möjliga nivå på aktivitet för personen för att man ska få en så bra dag som möjligt.”

Individuell utveckling och lärande

De underkategorier som utformades under kategorin individuell utveckling och lärande var deltagarnas erfarenheter, träna färdigheter och förståelse/hantera. Allt detta beskrevs som relevant för att individen skulle få möjlighet att växa som person och för att utvecklas i en gruppsituation.

Deltagarnas erfarenheter

Informanterna beskrev att samtala om deltagarnas erfarenheter och hur man kan hantera vissa situationer kan utveckla deltagarnas kompetens, samt att hjälpa varandra i hur situationer kan lösas, skapade en känsla hos deltagarna som var positiv och kunde få deltagarna att känna sig kompetenta. Liknande erfarenheter kunde medvetandegöras och lösningar kunde diskuteras i grupp vilket kunde utveckla personerna. Detta gav deltagarna både möjlighet att reflektera över situationen men även möjlighet till att hjälpa varandra.

”... det här att dela med sig utav sina erfarenheter och svårigheter och boosta varandra lite... och asså byta erfarenheter och så. Så jag tänker det är väl de två grejerna jag tycker är viktigast att tänka på i en grupp.”

Träna färdigheter

Informanterna uttryckte att träna färdigheter i gruppsituationerna kan förbättra både deltagarnas självbild och självkänsla samt att de kan bli stärkta som personer när de klarar av att utföra nya aktiviteter. De utvecklade även det sociala samspelet som är en förmåga många personer med

intellektuell funktionsnedsättning kan ha svårigheter med då de måste ta för sig och fråga om hjälp för att klara av att utföra vissa aktiviteter fysiskt. De får träna sig i situationer och aktiviteter som kräver samspel och kommunikation med andra, som sedan kan underlätta situationer i det dagliga livet.

”... träna på att lära sig att ta en plats i samhället. Att veta hur man gör. Att kunna uttrycka sig. Att kunna vara mer självständig. Att kunna föra sig själv och ta för sig. Vissa behöver träna på det, att ta för sig. Andra behöver lära sig behärska sig lite, begränsa sig.”

Hantera

Att deltagarna får lära sig förstå och hantera situationer och sina känslor uppgav informanterna att gruppaktiviteterna bidrog till. Majoriteten av informanterna upplevde att deltagarna fick bättre självkänsla av att umgås med andra personer i grupp med samma funktionsnedsättning, men också att de fick känna att de bidrog med någonting i gruppen. Just att förstå varför vissa saker händer, och lära sig hantera situationerna och hur de kan reagera gav aktiviteterna möjlighet till. Aktiviteterna gav även deltagarna en bild av hur situationer kan lösas och kan göra dem medvetna om hur man kan bete sig i vissa situationer.

”Tror det är viktigt att synliggöra sina svårigheter och acceptera dem. Att jobba med dem och att lära sig hantera dem. Att styra dem så att säga.”

Informanterna berättade att deltagarna har möjlighet att bestämma vilka aktiviteter som de vill delta i på de dagliga verksamheterna. Aktiviteterna valdes utav deltagarna själva vilket i sig främjar självbestämmande. Vuxenhabiliteringarna anpassade sina gruppaktiviteter i mindre utsträckning än vad som gjordes på de dagliga verksamheterna, men informanterna från vuxenhabiliteringen beskrev ändå att de anpassade innehållet i aktiviteterna efter gruppdeltagarnas behov. Informanterna uppgav även att de oftast tyckte att gruppaktiviteter hade en positiv inverkan så att personer med intellektuell funktionsnedsättning upplevde ökad gemenskap och social delaktighet. Några informanter beskrev dock att gruppaktiviteter inte passade alla då enstaka gruppdeltagare hade svårigheter att delta i gruppaktiviteter.

Diskussion

Resultatdiskussion

Syftet med studien var att undersöka hur arbetsterapeuter upplever att användningen av gruppaktiviteter påverkar personer med intellektuell funktionsnedsättning ur ett delaktighetsperspektiv. Resultatet visade att informanternas upplevelser kring gruppaktiviteter var att gruppaktiviteter överlag hade en positiv inverkan på personer med intellektuell funktionsnedsättning och bidrog till ökad delaktighet under den tid på dagen som de var i verksamheten, men också i olika situationer i det dagliga livet utanför verksamheterna. Cole (2012) beskriver att gruppaktiviteter ska vara varierande och anpassade till individens förmåga samt att gruppaktiviteter bör syfta till att utveckla förmågor som kan användas i det dagliga livet. Resultaten i denna studie bekräftar att detta ofta skedde.

Det var tydligt att informanterna som arbetade inom vuxenhabiliteringen liknade varandras svar mer än de svar som insamlades från informanter som arbetade inom dagliga verksamheter. Detta kan bero på att vuxenhabiliteringen är en verksamhet som arbetar tydligare utefter färdiga koncept där uppläggen för gruppaktiviteter delvis är bestämda på förhand. Flera olika verksamheter inom vuxenhabilitering utgår ifrån liknande upplägg för gruppaktiviteten för målgruppen intellektuell funktionsnedsättning. Det blev större skillnader avseende strukturen för uppläggen av gruppaktiviteter mellan de olika dagliga verksamheterna då dessa i sig är mer inriktade på olika gruppaktiviteter. Detta kan ha haft en inverkan på resultatet då informanternas erfarenheter och upplevelser kan skilja sig mycket på grund av verksamheternas upplägg samt att aktiviteterna var väldigt varierande på de olika dagliga verksamheterna.

Aktivitetsbaserad arbetsterapi syftar på att aktiviteter bestäms utifrån den betydelse som aktiviteten har för personen som berörs. Personers olika intressen, behov, hälsa och delaktighet har stor inverkan på aktiviteterna (Schindler, 2010). Informanterna uppgav under intervjuerna att aktiviteter anpassades utefter deltagarnas aktivitetsnivå, dagsform och önskemål. De berättade även att alla personer kan uppleva delaktighet på olika sätt, samtidigt som en aktivitetsbaserad arbetsterapi innebär att deltagande i aktivitet är betydelsefullt för alla personer. Shea och Jackson (2015) anser att det kan vara nyttigt att personer tränar i naturliga miljöer, vilket aktivitetsgrupperna ger möjlighet till. Ett exempel kan vara om en person har ett intresse för matlagning och senare vill få ett arbete där matlagning ingår så får personen möjlighet att träna färdigheter i köket på verksamheten.

Kategorier och underkategorier som framkommit i resultatet, såsom gemenskap, träna färdigheter, hantera och upplevelser, kan jämföras med olika principer för gruppterapi. Detta redovisas i en

studie av Reddy (2014) som skriver vad som kan vara viktigt för att gruppterapi ska vara lyckat. Här diskuteras både "togetherness", som syftar på att vara i en grupp med liknande erfarenheter så att deltagarna känner att de varken är ensamma eller isolerade, och "empowerment", som syftar på att deltagarna får möjlighet till att hjälpa och stötta varandra genom samtal och diskussion när de delar sina erfarenheter. "Practice" är ett annat begrepp som tas upp i artikeln av Reddy (2014) vilket har innebörden att deltagarna får möjlighet att träna de nya strategierna och metoderna de lärt sig. Ytterligare ett begrepp som beskrivs är "Interpersonal learning" som syftar på att deltagarna får bättre förståelse för sig själva. Ytterligare ett ord är "purification" som innebär att när man delar erfarenheter i en grupp så kan detta minska upplevelser av missförstånd och negativa känslor. Slutligen beskriver Reddy (2014) även "confidence", som innebär att självförtroendet kan öka när deltagare i en grupp delger sina erfarenheter och känslor i gruppen. Dessa engelska begrepp som ansågs som viktiga aspekter i en lyckad gruppterapi sammanfaller med flertalet kategorier och underkategorier i författarnas studieresultat såsom gemenskap, att inte vara ensam, träna färdigheter, deltagarnas erfarenheter och hantera.

När det kommer till kategorin sociala relationer så menade informanterna att upplevelse av en gemenskap är viktig i en gruppaktivitet, men även att känslan av att vara inkluderad och få möjlighet till att ta plats har stor betydelse. Wilcock och Hocking (2015) beskriver att när man utför aktiviteter tillsammans med andra ger detta möjlighet till att känna tillhörighet och att aktiviteter som utförs tillsammans med andra personer påverkar välmåendet på ett positivt sätt. Informanterna berättade att deras gruppaktiviteter gav deltagarna möjlighet till att ta upp problem och frågor, samt att utveckla sociala färdigheter. Reddy (2014) involverar kreativa aktiviteter i gruppterapi, då det kan öppna upp för mer naturliga samtal mellan personer. Vissa informanter beskrev att personer med intellektuell funktionsnedsättning ofta blir missförstådda ute i samhället vilket kan leda till minskad delaktighet. Samtliga informanter nämnde att ett viktigt syfte för gruppdeltagarna var att få möjlighet till att utbyta erfarenheter eftersom de då på ett sätt kan få en känsla av att inte vara ensamma. Deltagarna i en grupp kan hjälpa och lära av varandra vilket beskrivs ha gjort att deras självkänsla har ökat. Även om detta egentligen inte är själva huvudsyftet för gruppaktiviteten så har det ändå beskrivits vara en stor vinst för dessa personer.

Informanternas arbetssätt hade en aktiv inverkan på hur gruppaktiviteterna fungerade. Samtliga informanter var väldigt måna om att ta hänsyn till varje persons individuella önskemål och behov, även om aktiviteterna utfördes i grupp. Detta gjordes till exempel genom att individuellt anpassa information och arbetsuppgifter. Informanterna beskrev att delaktighet för en person kan innebära

något annat för en annan person. En person kan till exempel känna sig delaktig av att bara sitta och lyssna, medan en annan person har ett behov av att vara med i samtalet till exempel. Informanterna uttryckte att alla deltagare inkluderades på olika sätt och att det är någonting man får anpassa individuellt så att detta blir möjligt. Enligt Reddy (2014) är det viktigt att kunna skraddarsy aktiviteter och ämnen utefter personens individuella behov i gruppen då det är en förutsättning för att möta deras kognitiva förmåga på bästa möjliga sätt. Att ge personerna möjlighet att utveckla sina förmågor för att tillgodose sina behov anses som viktigt. Flertalet informanter uttryckte att de dagligen arbetade med strategier och anpassningar i miljön för att bidra till deltagarnas självständighet och ökat välmående.

Två underkategorier som växte fram under innehållsanalysen var strategier och anpassning. Informanterna ansåg att gruppaktiviteterna i verksamheterna gav deltagarna möjlighet till att få en ökad förståelse och att informanterna varje dag arbetade för att tillgodose deltagarnas behov genom anpassning och struktur. Flertalet informanter uttryckte att just strukturen var väldigt viktigt för att målgruppen skulle känna sig trygga men även för deras självständighet i att kunna starta nästa arbetsuppgift själva. Reddy (2014) skriver att strategier och anpassningar bidrar till att personer blir mer medvetna om sitt tillstånd och då kan motverka känslor av hjälplöshet. Det kan i sin tur möjliggöra självständighet och ökad hälsa. Detta för att maximera deltagarnas upplevelse av ett grupptillfälle och erbjuda en miljö som är tillåtande och där deltagarna kan känna sig kompetenta. Gruppaktiviteterna som informanterna beskrev i författarnas studie var i stor utsträckning strukturerade i stor utsträckning för att kunna bidra med just trygghet och tydlighet. Enligt Reddy (2014) är struktur under dagen och under tillfällena att föredra för målgruppen för maximalt deltagande samtidigt som det ska vara en lagom nivå av självständighet. Cole (2012) beskriver att struktur kan främja självuttryck, medvetenhet och självständighet.

Vissa informanter nämnde att deras gruppaktiviteter fokuserar på att hantera vardagen och skapa en balans mellan aktiviteter vilket också både ReDO och VIB, som är arbetsterapeutiska gruppinterventioner, fokuserar på. Dessa interventioner fokuserar även på meningsfull aktivitet, daglig sysselsättning, struktur och sociala kontakter.

Informanterna beskrev att individuell utveckling kunde ske genom att gruppdeltagarna fick dela erfarenheter, träna förmågor samt förstå och hantera situationer som kunde uppstå under gruppsessionerna. Reddy (2014) beskriver att gruppterapi bör erbjuda personer med intellektuell funktionsnedsättning en tillåtande miljö. Detta för att deltagarna både ska förstå, våga och kunna ta

upp specifika ämnen där hjälp eller ökad förståelse efterfrågas. Under kategorin individuell utveckling och lärande i denna studie så beskrivs informanternas perspektiv på hur gruppaktiviteterna påverkar gruppdeltagarna. Det betyder att gruppdeltagarnas egna åsikter och känslor inte framkommer, utan det är endast vad informanterna tror och har hört gruppdeltagare uttrycka. Det vore därför intressant att undersöka hur gruppdeltagarna upplevde gruppaktiviteterna och om dessa aktiviteter bidrog till ökad upplevd gemenskap.

Metoddiskussion

Eftersom studien eftersökte arbetsterapeuters upplevelser ansåg författarna att en intervjustudie skulle vara mest lämplig för att samla in information. Istället för att göra en intervjustudie hade författarna kunnat skicka ut enkäter. Detta var något författarna diskuterade innan metoden valdes, men eftersom det var arbetsterapeuternas upplevelser som efterfrågades och att möjligheten till följdfrågor skulle finnas utifrån informanternas egna upplevelser så ansågs intervjuer passa bättre. Det gav möjlighet till djupare och utförligare svar och gav även möjlighet till att ställa följdfrågor som var spontana till de svaren informanterna uppgav. Däremot hade det varit lättare att få fler personers upplevelser med hjälp av enkäter men med mer ytliga svar. Att intervjuer är att föredra när subjektiva upplevelser eftersöks påpekar även Kvale och Brinkmann (2012).

Informanterna på vuxenhabiliteringar respektive dagliga verksamheter hade olika erfarenheter vad gäller gruppaktiviteter då man inom de olika verksamheterna arbetade på olika sätt med gruppaktiviteter. Vuxenhabiliteringen utgick från liknande och redan färdiga koncept vilket även framkom i informanternas svar då det fanns en hel del likheter i deras svar. Däremot hade dessa informanter ändå olika upplevelser och erfarenheter vad gäller gruppaktiviteternas betydelse för personer med intellektuell funktionsnedsättning. Arbetsterapeuterna på vuxenhabiliteringen arbetade utifrån "Ha koll", (White, 2016) vilket är ett interventionsprogram som riktar sig till vuxna personer med bristande tidshantering och organisationsförmåga. Informanterna som arbetade inom daglig verksamhet var mer fria till att själva planera upplägget av gruppaktiviteterna vilket gjorde att dessa skilde sig åt väldigt mycket på de olika verksamheterna. Vilka specifika aktiviteter som informanterna ägnade sig åt valde författarna att inte beskriva då vissa verksamheter kunde riskera att bli igenkända eftersom vissa aktiviteter var så specifika för just den verksamheten. Det skulle kunna medföra att konfidentialkravet inte uppnåddes. Samtliga informanter hade arbetat på sin arbetsplats i många år vilket innebär att de har gedigna erfarenheter av både målgruppen som de arbetar med och innehållet i verksamheten. Enligt Graneheim och Lundman (2004) är det viktigt att

hitta informanter som anses lämpliga och att hitta ett tillvägagångssätt som ger hög kvalitet på det insamlade materialet för att studien ska bli trovärdig. Informanterna bör också ha olika erfarenhet inom ämnet som studien berör. Detta uppfyllde informanterna i denna studie eftersom de hade flera års erfarenheter av att arbeta med gruppaktiviteter och med personer med intellektuell funktionsnedsättning. Att författarna valde att utföra semistrukturerade intervjuer medförde att tillvägagångssättet för det insamlade materialet fångade upp en bred syn från informanternas erfarenheter.

Åtta arbetsterapeuter intervjuades till studien. Enligt Graneheim och Lundman (2012) ska insamling av information ske tills datamättnad har uppnåtts för att få så hög trovärdighet som möjligt. De åtta arbetsterapeuter som intervjuades var alla kvinnor vilket kan ha haft en påverkan på resultatet. Det hade varit intressant att även intervjua manliga arbetsterapeuter för att se om detta skulle kunna ge någon skillnad i resultatet på grund av kön. Graneheim och Lundman (2012) anser att en jämn könsfördelning är viktigt i en kvalitativ studie när de gäller giltighet eftersom variation är att föredra. Eftersom variation efterfrågas skulle den ojämna könsfördelningen kunna ha en negativ inverkan på denna studies resultat.

En semistrukturerad intervjuguide användes där följdfrågorna förändrades beroende på deltagarnas svar och upplevelser. Under flertalet av intervjuerna var stämningen öppen och lättsam. Detta innebar att informanterna ibland berättade om saker som författarna senare hade tänkt fråga om, vilket medförde att vissa frågor fick hoppas över eller omformuleras för att informanten skulle kunna utveckla sitt svar. Däremot upptäckte författarna att vissa av frågorna samt följdfrågorna inte var relevanta för studiens syfte, men de gav ändå ett tydligare sammanhang i intervjun och bidrog till en mer naturlig övergång till kommande fråga. Vissa av deltagarna bad om att få intervjufrågorna i förväg vilket de fick. Detta kan ha haft en inverkan på svaren då alla inte fick frågorna innan intervjutillfället då informanterna fick lite olika förutsättningar så att några kunde fundera över sina svar i förväg. Enligt Graneheim och Lundman (2004) kan det påverka pålitligheten i en studie då de får tid att tänka efter vad de ska svara före intervjun, samt att alla informanter inte hade samma förutsättningar innan studien.

Författarna upplevde att det var lite omständligt att få tag på och nå ut till informanter då det, i vissa fall, krävdes att verksamhetschefer och enhetschefer skulle tillfrågas vilket kunde ta tid innan författarna fick svar. Detta försvårade arbetet men hade troligen ingen inverkan på resultatet. Författarnas första intervju användes inte i studien då två informanter intervjuades tillsammans och

interagerade med varandra, vilket medförde att två nya intervjuer skedde med samma informanter men var för sig vid ett senare tillfälle. Detta kan ha haft en inverkan på dessa informanternas svar. Samma informanter tillfrågades vid ett andra intervjutillfälle på grund av att det var svårt att hitta andra informanter till studien och dessa två var villiga att bli intervjuade en andra gång. Eftersom det var författarnas första intervju när dessa två informanter intervjuades tillsammans användes denna intervju som en provintervju och författarna kunde vid behov ändra någon fråga. Det innebar att författarna fick möjlighet att reflektera över hur formuleringar kunde förbättras inför nästkommande intervjuer. Den första intervjun vars innehåll inte analyserats ansåg författarna däremot gav utförligare svar än de som gjordes senare då informanterna kunde diskutera med varandra när de var två och två och då fick fler idéer genom diskussionen som uppstod. Detta innebär att en metod med par- eller fokusgruppintervjuer utifrån samma syfte som i denna studie skulle kunna ge ett något annorlunda och möjligen även fördjupat resultat.

Informanterna valde plats för intervjutillfället och samtliga intervjuerna skedde på informanternas arbetsplatser. Kristensson (2014) beskriver att miljön påverkar utfallet av intervjuer och bör därför ske i en miljö informanterna är bekväma i. Under vissa intervjuer förekom störningsmoment, till exempel att en mobiltelefon ringde under intervjun, att en person rörde sig utanför fönstret där intervjun genomfördes samt att det fanns personer i bakgrunden under en intervju. Under den sistnämnda intervjun hade även informanten sin dator uppe för att kunna förklara hur deras gruppssessioner såg ut beroende på vilket tillfälle det var. Detta anses dock inte haft någon inverkan på resultatet men författarna borde varit mer tydliga med information innan intervjutillfället om att ett ostört rum var att föredra och att telefoner helst bör stängas av under intervjun.

Författarna transkriberade hälften av intervjuerna var för att sedan skicka den transkriberade texten till den andra författaren. Enligt Graneheim och Lundman (2012) får man en bredare syn och studiens trovärdighet ökar ytterligare när författare genomför transkriberingen var och en för sig, för att sedan enas om en slutlig tolkning genom diskussion. Eftersom den ena författaren i denna studie lyssnade på intervjun och samtidigt läste transkriberingen som den andra författaren utfört, ansågs att författarnas sätt att hantera data inte haft någon inverkan på resultatet. Detta då en slutlig gemensam tolkning ändå framkom genom diskussion om kodning, underkategorier och huvudkategorier.

I kommande studier hade det varit intressant att inkludera fler än åtta arbetsterapeuter och då också manliga arbetsterapeuter får att få en bredare och fördjupad bild av arbetsterapeuters upplevelse av

gruppaktiviteters betydelse för ökad delaktighet hos personer med intellektuell funktionsnedsättning. Det hade också varit intressant att intervjua deltagarna istället för arbetsterapeuterna för att jämföra arbetsterapeuternas bild av hur gruppaktiviteterna påverkar deltagarna med hur deltagarna själva skulle uppleva gruppaktiviteterna och hur de påverkas av dessa. Ytterligare intressant angreppssätt vore att vända sig till olika verksamheter i andra delar av landet för att se om uppläggen ser olika ut, speciellt när det gäller vuxenhabilitering eftersom man där arbetar utifrån färdiga koncept. Om man utgår från gruppaktiviteter och delaktighet hade det varit intressant att titta på andra målgrupper också, till exempel personer med autism eller personer som drabbats av stroke. Detta för att se hur de upplever gruppaktiviteter och dessas inverkan på delaktighet.

Slutsats

Arbetsterapeuterna upplevde att användning av gruppaktiviteter hade en positiv inverkan på delaktighet hos personer med intellektuell funktionsnedsättning. De upplevde också att gruppaktiviteterna gav, för det mesta, en positiv effekt på personers välmående, men passade inte alla. I studien framgick att sociala relationer utvecklades som en positiv konsekvens av gruppaktiviteterna och arbetsterapeuterna beskrev att gruppaktiviteterna bidrog till en känsla av gemenskap för deltagarna. Vänskapsrelationer bildades i verksamheterna, som även upprätthölls utanför verksamheten på deltagarnas fritid. Gruppaktiviteterna kunde även ge deltagarna en känsla av att de inte är ensamma, att det finns fler med liknande problematik. Arbetsterapeuternas arbetssätt var också en bidragande faktor till att en grupp blev välfungerande. En struktur i gruppen och att schemat var strukturerat bidrog till trygghet och minskad oro för deltagarna. En av arbetsterapeutens viktigaste roll i aktiviteterna var att anpassa uppgifter och information till olika personers funktionsnivå så att personerna i gruppen förstod vad de skulle göra och vad som förväntades av dem i gruppen. Arbetsterapeuterna beskrev att deltagarna fick chans att utvecklas individuellt i gruppen. De fick berätta om sina erfarenheter och lösningar kunde diskuteras. Detta ansåg arbetsterapeuterna gav deltagarna en ny bild av sina svårigheter och problem, och förändring kunde ske nästa gång problemet uppstod. I gruppen gavs även förutsättningar för deltagarna till att träna olika strategier och förmågor. Deltagarna fick möjlighet till att reflektera över sina egna känslor och hur de fungerade, vilket kunde bidra till att deltagarna lärde sig hantera situationer och känslor.

Denna studie kan vara intressant för personer och verksamheter som arbetar eller är intresserade av att arbeta med gruppaktiviteter för personer med intellektuell funktionsnedsättning. En viktig slutsats är att gruppaktiviteter i hög grad kan bidra till gemenskap och delaktighet, och att detta kan öka välmåendet för personer med intellektuell funktionsnedsättning.

Referenslista

- American Psychiatric Association (2014). *MINI-D 5 Diagnoskriterier enligt DSM-5*. Pilgrim Press AB, Stockholm.
- Badia, M., Orgaz, M., Verdugo, M. & Ullan, A. (2013). Patterns and determinants of leisure participation of youth and adults with developmental disabilities. *Journal of Intellectual Disability Research*, vol 57(4): 319-332. doi:10.1111/j.1365-2788.2012.01539.x
- Bergstrand, B-O. (2007). *LSS och LAS Stöd och service till vissa funktionshindrade*. Helsingborg: Kommunlitteratur AB.
- Cole, Marilyn B. (2012). *Group Dynamics in Occupational Therapy: The Theoretical Basis and Practice Application of Group Intervention* (4. ed.). Thorofare, United States: SLACK Incorporated.
- Eklund, M. & Argentzell, E. (2016). Perception of occupational balance by people with mental illness: A new methodology. *Scandinavian journal of occupational therapy*, 23(4), 304–313. doi: <http://dx.doi.org/10.3109/11038128.2016.1143529>
- Eklund, M., Tjörnstrand, C., Sandlund, M. & Argentzell, E. (2017). Activity outcomes of Balancing Everyday Life (BEL) for people with psychiatric disorders. *BMC psychiatry*, 17(363). 1-12. doi: [10.1186/s12888-017-1524-7](https://doi.org/10.1186/s12888-017-1524-7)
- Erlandsson, L-K. (2013). The Redesigning Daily Occupations (ReDO)- Program: Supporting Women With Stress-Related Disorders to Return to Work-Knowledge Base, Structure, and Content. *Occupational Therapy in Mental Health*, 29:1, 85-101, doi:10.1080/0164212X.2013.761451
- Förbundet Sveriges arbetsterapeuter. (2012) *Etisk kod för arbetsterapeuter*. Nacka: fsa.se.
- Gotthard, L-E. (2004). *Utvecklingsstörning och andra funktionshinder*. Malmö: Bonniers.
- Graneheim, U.H. & Lundman, B. (2004). Qualitative content analysis in nursing research: concepts, procedures and measures to achieve trustworthiness. *Nurse Education Today*, 24(2) 105-112). doi: 10.1016/j.nedt.2003.10.001

Graneheim, U.H. & Lundman, B. (2012). Kvalitativ innehållsanalys. I M. Granskär & B. Höglund Nielsen. (Red.), *Tillämpad kvalitativ forskning inom hälso och sjukvård*. (s. 187- 201). Lund: Studentlitteratur.

Gustavsson, M., & Starke, M. (2016). Groups for Parents with Intellectual Disabilities: A Qualitative Analysis of Experiences. *Journal of Applied Research in Intellectual Disabilities*, 30(4), 638-647. doi: 10.1111/jar.12258

Jarman, J. (2014). What is occupation? Interdisciplinary perspectives on defying and classifying human activity. In C. H. Christiansen & E. A. Townsend (Eds.), *Introduction to occupation: The Art of Science and Living*. (2. ed., p. 59-78). London: Pearson Education Limited.

Kielhofner, G. (2012). Den mänskliga aktivitetens dynamik. I G., Kielhofner (Red.), *Model of Human Occupation: teori och tillämpning*. (s. 27-34). Lund: Studentlitteratur.

Kristensson, J. (2014). *Handbok i uppsatsskrivande och forskningsmetodik för studenter inom hälso- och vårdvetenskap*. Stockholm: Natur och kultur.

Lagen om stöd och service för vissa funktionshindrade (SFS 1993:387).

Hämtad från riksdagens webbplats: http://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/lag-1993387-om-stod-och-service-till-vissa_sfs-1993-387

Molineux, M. (2010). Occupational Science and Occupational Therapy: Occupation at Center Stage. I C. H. Christiansen & E. A. Townsend. (Eds.), *Introduction to Occupation: The Art of Science and Living*. (2. ed., p. 359-378). London: Pearson Education Limited.

Reddy, V. (2014). Inpatient group therapeutic interventions for patients with intellectual disabilities. *Journal of Intellectual Disabilities*, 19(1) 51–57. doi: 10.1177/1744629514559314

Schindler, V-P (2010, March 16). A Client-Centred, Occupation-Based Occupational Therapy Programme for Adults with Psychiatric Diagnoses. *Wiley Online Library*. Retrived from <http://Wileyonlinelibrary.com>

Shea, C-K., & Jackson, N. (2015). Client perception of a client-centered and occupation-based intervention for at-risk youth. *Scandinavian Journal of Occupational Therapy*, 22(3), 173–180. doi: 10.3109/11038128.2014.958873

Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om samordning av insatser för habilitering och rehabilitering (SOSFS 2007:10). Hämtad från <http://www.socialstyrelsen.se/sosfs/2007-10>

Sveriges arbetsterapeutsförbund (2018). *Vad heter det på svenska?* [Elektronisk resurs]. Hämtad 2018-11-19 från <http://online.fliphtml5.com/tkwd/fhmm/#p=1>

Tunestad, C. (2013) Hur kan arbetsterapeuter främja ”empowerment”, aktivitet och delaktighet på vägen mot ett arbetsliv? Hämtad 2018-09-20 från <https://www.arbetsterapeuterna.se/Min-profession/Utbildning-och-forskning/Forskning-i-praxis/2013/Psykisk-funktionsnedsattning-Occupational-deprivation-och-avsaknad-av-kontroll-Hur-kan-arbetsterapeuter-framja-empowerment-aktivitet-och-delaktighet-pa-vagen-mot-ett-arbetsliv/>

Tuominen, P. (2016). Intellektuell funktionsnedsättning - Utvecklingsstörning. Hämtad 2018-09-18 från <https://www.1177.se/Fakta-och-rad/Sjukdomar/Utvecklingsstorning/>

Vetenskapsrådet (2002). *Forskningsetiska principer inom humanistisk- samhällsvetenskaplig forskning*. Stockholm: Vetenskapsrådet. Hämtad från <http://www.codex.vr.se/texts/HSFR.pdf>

White, S. M. (2016). *Ha Koll! – gruppintervention för att hantera tid och organisera aktiviteter (LGO-S)*, I (G. Janeslätt, M. Donlau, K. Rydberg & M.-L. Englund, övers., version 1.0). Nacka: Sveriges Arbetsterapeuter. (Originalet *Let's Get Organized (LGO)* publicerat 2014).

Wilcock, A. A., & Hocking, C. (2015). *An occupational perspective of health* (3. ed.). Thorofare NJ: SLACK.

Wästberg, B., Erlandsson, L-K. & Eklund, M., (2013). Client perceptions of a work rehabilitation programme for women: The Redesigning Daily Occupations (ReDO) project. *Scandinavian Journal of Occupational Therapy*, (20), 118–126. doi:10.3109/11038128.2012.737367

LUNDS UNIVERSITET
Medicinska fakulteten

INFORMATIONSBREV TILL
MELLANHAND

Institutionen för hälsovetenskaper

Till ..... *namn*

Arbetsterapeuters upplevelser av gruppaktiviteters betydelse för delaktighet hos personer med intellektuell funktionsnedsättning - en intervjustudie

Vi skulle uppskatta om du ville vara behjälplig med att hitta arbetsterapeuter i er verksamhet till studien: Gruppaktiviteters inverkan på delaktighet hos personer med intellektuell funktionsnedsättning ur ett arbetsterapeutiskt perspektiv.

Arbetsterapeuter arbetar med att främja möjlighet till aktivitet och delaktighet för att individer ska kunna leva ett så bra liv som möjligt utifrån dennes situation och behov. Syftet är att undersöka hur arbetsterapeuter upplever att användningen av gruppaktiviteter påverkar personer med intellektuell funktionsnedsättning ur ett delaktighetsperspektiv.

Studien är en kvalitativ tvärsnittsstudie. Vi efterfrågar ett intervjutillfälle med 8 arbetsterapeuter som har minst 6 månaders erfarenhet av gruppaktiviteter för personer med intellektuell funktionsnedsättning. Intervjun är semistrukturerad och utgår från en intervjuguide. Intervjun beräknas ta 45-60 minuter.

Det insamlade materialet kommer förvaras säkert tills de transkriberats och därefter kommer materialet raderas. Materialet kommer enbart användas till studiens syfte.

Studien ingår i ett examensarbete på arbetsterapiprogrammet.

Om Döu har några frågor eller vill veta mer, kontakta gärna oss eller vår handledare

Med vänlig hälsning

Lina Wessberg
Studerande på arbetsterapi-
programmet
e-post: XXXX

Jessika Lowe
Studerande på arbetsterapi-
programmet
e-post: XXXX

Handledare
Elisbeth Persson
Universitetsadjunkt leg.
arbetsterapeut
e-post: XXXX

Postadress: Institutionen för hälsovetenskaper, Box 157, 221 00 Lund. *Besöksadress:* Baravägen 3, Lund
Telefon: 046-222 00 00 vx. *Telefax* 046-222 18 08

LUNDS UNIVERSITET
Medicinska fakulteten

Institutionen för hälsovetenskaper

19-01-18

Bilaga 2

INFORMATIONSBREV TILL
STUDIEDELTAĞARE

Arbetsterapeuters upplevelser av gruppaktiviteters betydelse för delaktighet hos personer med intellektuell funktionsnedsättning - en intervjustudie

Du tillfrågas om deltagande i ovanstående intervjustudie.

Vi har fått er mejladress via er verksamhetschef.

Arbetsterapeuter arbetar med att främja möjlighet till aktivitet och delaktighet för att individer ska kunna leva ett så bra liv som möjligt utifrån dennes situation och behov. Syftet med studien är att undersöka hur arbetsterapeuter upplever att användningen av gruppaktiviteter påverkar personer med intellektuell funktionsnedsättning ur ett delaktighetsperspektiv.

Studien är en kvalitativ tvärsnittsstudie. Vi skulle vilja göra en intervju med Dig. Intervjun är semistrukturerad och utgår från en intervjuguide. Den beräknas ta 45-60 minuter och genomförs av Jessika Lowe och Lina Wessberg. Vi erbjuder plats för intervjun alternativt att Du själv föreslår plats.

Med Din tillåtelse vill vi gärna spela in intervjun. Inspelningen kommer att förvaras inlåst.

Deltagandet är helt frivilligt och Du kan avbryta när som helst utan att du behöver ange varför. Den information Du lämnar kommer att behandlas konfidentiellt, d.v.s. så att inte någon obehörig får tillgång till den.

Om Du vill delta ber vi Dig underteckna samtyckesblanketten och ta med till intervjutillfället.

Insamlat material förvaras säkert tills de transkriberats och därefter raderas.

Studien ingår som ett examensarbete i arbetsterapiprogrammet.

Om Du har några frågor eller vill veta mer, kontakta gärna oss eller vår handledare.

Lina Wessberg
Studerande på arbetsterapi-
programmet
e-post: XXXX

Jessika Lowe
Studerande på arbetsterapi-
programmet
e-post: XXXX

Handledare
Elisbeth Persson
Universitetsadjunkt leg.
arbetsterapeut
e-post: XXXX

Postadress: Institutionen för hälsovetenskaper, Box 157, 221 00 Lund. *Besöksadress:* Baravägen 3, Lund
Telefon: 046-222 00 00 vx. *Telefax* 046-222 18 08

LUNDS UNIVERSITET
Medicinska fakulteten

Bilaga 3

Institutionen för hälsovetenskaper

Samtyckesblankett

Jag har tagit del av informationen om *Arbetsterapeuters upplevelser av gruppaktiviteters betydelse för delaktighet hos personer med intellektuell funktionsnedsättning - en intervjustudie*

Jag har också tagit del av informationen att deltagandet är frivilligt och att jag kan avbryta när som helst utan att behöva ange orsak.

Härmed ger jag mitt samtycke till att delta i studien.

Underskrift av studiedeltagare

Underskrift av student

_____
Ort, datum

_____
Ort, datum

_____
Underskrift

_____
Underskrift

_____
Telefonnummer

_____
Telefonnummer

Postadress: Institutionen för hälsovetenskaper, Box 157, 221 00 Lund. *Besöksadress:* Baravägen 3, Lund
Telefon: 046-222 00 00 vx. *Telefax* 046-222 18 08

Intervjuguide till studien

Syftet med studien var att undersöka hur arbetsterapeuter upplever att användningen av gruppaktiviteter påverkar personer med intellektuell funktionsnedsättning ur ett delaktighetsperspektiv.

1. Kan du berätta om din erfarenhet av att arbeta med gruppaktiviteter?

Vad anser du är syftet med gruppaktivitet?

2. Vilka gruppaktiviteter erbjuder er verksamhet?

Varför har ni valt just de aktiviteterna?

Kan du berätta hur det går till när aktiviteter utförs?

3. Kan du berätta hur en gruppaktivitet ser ut när den fungerar respektive inte fungerar?

Vad kan vara orsakerna till att en gruppaktivitet inte fungerar?

Hur förändrar du gruppaktiviteten när du märker att den inte fungerar?

4. Hur skiljer sig aktiviteterna som utförs i grupp utifrån deltagarnas funktionsnedsättning och delaktighet?

Hur gör du som gruppleddare för att öka deltagarnas delaktighet i grupper?

5. Hur upplever du att gruppaktiviteter påverkar deltagarna?

Hur många deltagare tycker du att en grupp bör innehålla för bäst dynamik?

Arbetar du utifrån någon modell för gruppaktiviteter?

6. Vad har du för erfarenhet av hur man kan påverka denna målgrupps delaktighet i grupperna som gruppleddare?

7. Har ni någon uppfattning eller vetskap om gruppaktiviteterna haft inverkan på deltagarnas fritid vad gäller delaktighet?

Hur tror du att gruppaktiviteter kan påverka deltagarna i ett längre perspektiv?